רפאל לוזון

ראיון שהתפרסם בעיתון האירופי בערבית "אזמאן", עם פליט יהודי לובי, במלאת 39 שנים לגירוש אחרוני היהודים מלוב.

מאת: **אחמד רחל**, עיתון "אזאמאן"

נפגשתי איתו בביקורי אצלו ב-5 ביוני, שהוא יום השנה ה-39 להגירתו מעירו בנגאזי. הפגישה תוכננה מראש בכדי לראיין אותו. הוא הביע את שמחתו לפגוש אותי באומרו שהוא תמיד רוצה למצוא איזה שהוא אמצעי ערבי להביע את הרגשותיו והקשר שלו עם שורשיו הלובים שברורים לעין אצל כל מי שפוגש אותו.

לפני התחלת הראיון, החליט רפאל לנצל את ההזדמנות כדי להראות לי קטע מסרט על כנס שיזם בנושא הדיאלוג הבין-דתי [יהודי, מוסלמי ונוצרי] שהתקיים בטבריה בזמן שהותו בישראל. את נאומו קרא בכוונה בערבית, הוא הדגיש על הצורך בדיאלוג אינטלקטואלי רחוק מהבעיות הנוכחיות.

בנוכחותו הרגשתי שאני נמצא באמת עם לובי לכל דבר, מדרך האירוח לאורחיו והתענוג שהוא מרגיש כאשר הוא מגיש להם מאכל טוב ונותן לאורחיו הרגשת נוחיות.

במשך הראיון יכולתי לראות איך מרגיש לובי שנעקר ממולדתו בכוח. אפשר היה לראות דרך הדמעות שמילאו את עיניו כאשר התחלנו לדבר על לוב וכמה הוא מתגעגע למולדתו ועל הטרגדיה הלא נשכחת שחלה עליהם ושהזמן לא הצליח לרפא.

שאלה: מי הוא רפאל לוזון ומשפחתו ומה הם שורשיו?

רפאל: שמי רפאל לוזון. אני לובי יהודי. נולדתי בבנגאזי ב-1954. שורשי הם ממיסורתה מצד אבי ובנגאזי מצד אמי. הבית שנולדה בו אימי שכן מול מסגד סידי חרייביש שבבנגאזי.

את שנות ילדותי ביליתי בכפר העירייה {**מידאן הלבלדיה**} ורחוב **עומר מוכתאר**. אני עדיין זוכר את קולו של המואזין ואת קריאת הקוראן שנשמעה מהמסגד שהיה צמוד לבתינו. אני זוכר את הקלטת הראשונה שרכשתי שהיתה של המואזין המפורסם **עבד אלבאסט עבד אלסמד**, והיא עדיין אצלי.

אחד הזכרונות המיוחדים על לוב שאשא איתי כל ימי היא התמונה של הגיבור הלאומי שיח' עומר אל- מוכתר. תמונתו תופסת מקום על שולחן הכתיבה שלי משום שאני גאה בהיסטוריה של המדינה לי, שנפל בחלקה של משפחתי להשתתף בלחימה נגד הכיבוש האיטלקי. בכך שסבי שאת שמו אני נושא, היה אחד מהמקורבים והיועצים של הגיבור **רמדאן אל-סויחלי**.

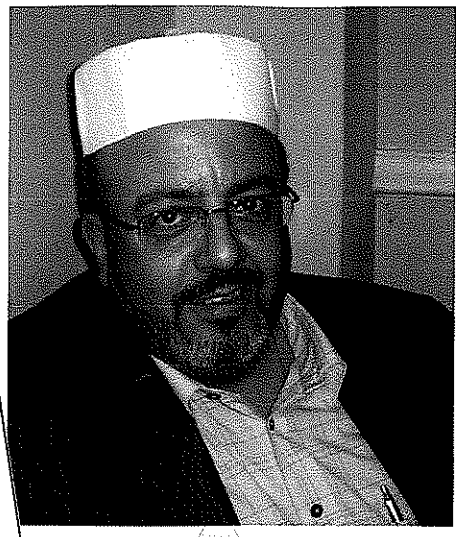

חייתי בלוב עד גיל 14, וזה עד 1967 כאשר הוכרחה משפחתי יחד עם שאר המשפחות היהודיות לעזוב את לוב בגלל המלחמה ובגלל ההתנכלויות ואי הצדק שחל עלינו, בצורת גלים של פורענויות נגד היהודים שהתחילו בבנגאזי ובטריפולי כאשר הועלו באש חנויות ורכוש שהיו בבעלות יהודית.

היהודים הלובים מתייחסים ליום 5 ביוני כיום אבל משום שיום זה מסמל התחלת התדרדרות החיים של היהודים בלוב. הוא יום הטרגדיה והכאב שסבלנו, שהסתיים בגלותינו מהמולדת שלנו.

בנוסף לכך דודי ומשפחתו {אשתו וששת ילדיו} שחיו אז בטריפולי, נלקחו מביתם ע"י קצין צבא לובי לחוצות העיר ונטבחו. שבועיים לאחר מכן הקהילה היהודית קיבלה הוראה מאישים בממשלה של אז, להשאיר את כל אשר להם ולעזוב את לוב.הותר לנו לקחת מזוודה אחת קטנה בלבד ו 20 ג'נה לכל בן אדם.

כבן 14, הייתי בהלם ממה שקרה לנו והתחלתי לשאול למה זה קורה לנו? למה הוכרחנו להיזרק מהמדינה שלנו? וחלק אפילו נטבחו? האם כל זה בגלל מה שקרה בין ישראל ומדינות ערב? מה כל זה שייך לנו כאשר אנחנו היינו חיים בשלום ובהרמוניה רחוק מכל זה? הדבר הכי מדהים היה לראות אנשים שהיו אמורים להיות חברים של אבי משתתפים בחלק מההתקפות והפכו בין לילה להיות נגדנו וברצונם לזרוק אותנו.

מהצד השני אני עדיין זוכר איש טוב שהיה הדוגמא הטהורה של הלובי הטוב, המכובד והאדיב. אני עדיין זוכר איך התמודד עם ההמון ואיך ניסה להרחיק את ההמון מאיתנו באומרו "עזבו את האנשים האלה הם חפים מכל פשע. למה אתם מתקיפים אותם?" הוא מנע מהם לשרוף את בית הכנסת הגדול בבנגאזי. אני זוכר עד היום את שמו והוא חאג' מוחמד עלי אל-סאברי. זכרונו לברכה.

אני זוכר גם כאשר היינו במטוס בדרכנו לאיטליה, התחלתי לחשוב על החברים שלי שהישארתי בלוב, האם אצליח אי פעם להפגש איתם שנית? או האם זה היה הסוף? האם אוכל לראות שוב את **שוק הדלאם, מידאן אלבלדיה, רחוב עומר**

رئيس الجالية اليهودية الليبية في بريطانيا لـ «الزمان»:

أستمع الى القرآن وأعلق صورة عمر المختار في بيتي

www.azaman.com

אל-מוכתר, חוף ג'יליאנה? כאשר הגענו לרומא, העצב התעצם כאשר שמעתי את פעמוני הכנסיות במקום קולו של המואזין והקוראן שהיה בלוב היפה.

היום, אחרי כמעט 40 שנה, אני עדיין נושא את המשאלה לראות שוב את לוב ואת בנגאזי במיוחד ואני עדיין מקווה שאוכל לבקר שם. כך גם מרגישה אימי שעברה את גיל השמונים שברצונה לראות את בנגאזי אפילו לפעם אחת לפני שתעצום את עיניה לנצח.

אני איש שאוהב ומאמין בשלום ובדו-שיח בגלל שגדלתי על עקרונות המוסר של החברה הלובית וזה לדעתי מה שנותן לי את תכונות המתווך שתמיד מעודד דו שיח בין הדתות.

אני ממוצא לובי, יהודי בדת, למדתי בבתי ספר נוצריים. כל אלה נותנים לי את הרקע והידע בשלושת הדתות היהדות, האיסלם והנצרות.

וכפי שראית בהקלטה של הכנס שיזמתי בטבריה בשנת 1999, בו השתתפו משלחות שונות כגון משלחת השייח'ים מאוניברסיטת אל-אזהר, משלחת הקardינלים מהוותיקן, כמה רבנים, השיח' דרוזי והדלאי לאמא. בקנס זה אתה יכול לראות את התמסרותי לנושא השלום והדו-שיח.

בנוסף לזה ישנו איש שאני תמיד אזכור בחום לב ותקוותי שאוכל יום אחד לפגוש אותו שנית, והוא מורה השפה הערבית שלי מבית הספר בבנגאזי, ושמו אחמד אל-שריף, ששמו מזכיר לי את הגיבור המפורסם. אני מקווה שהוא עדיין בחיים ואולי דרך מאמר זה אוכל ליצור את הקשר איתו או עם משפחתו או ילדיו.

שאלה: ידוע לכל שאתה מאוד פעיל בעניני הקהילה היהודית הלובית בקשר לנושא השורשים הלובים. באיזה אירגונים היית פעיל או מייצג בעניין הדיאלוג ושאר העניינים?

רפאל: ראשית ברצוני להזכיר כאן שהיהודים הלובים אפילו בישראל מתגוררים בשכונות